

Inleiding

Ik leerde mijn vrouw kennen in een storm van licht stof en in het kabaal van grote machines die in vochtige, vruchtbare aarde hapten. Het Costa Ricaanse oerwoud, overvloedig en barstend van de energie, omringde de chaos en rukte zodra het de kans kreeg een stukje verder op. Het delven van goud kon smerig werk zijn.

‘Kom je uit Engeland?’ vroeg ze toen ik een sigaret bietste.

‘Australië,’ corrigeerde ik haar. Ik nam dankbaar een haal van de Marlboro.

Toen ik in 1985 met mijn laatste achthonderd Amerikaanse dollars in Amsterdam aankwam, begonnen we een leven met elkaar op te bouwen. Mijn vrouw was schrijfster en begon aan haar boek over de gouddelvers in Costa Rica, terwijl ik druk in de weer was om de kost te verdienen, eerst in de bouw en later als eigenaar van McLennan's Pure Silk, een stoffenzaak in de Amsterdamse Hartenstraat.

Johnny Cash zong het al: *'I've been everywhere man'* – nou ja, dat was niet zo, maar we leken het nog wel te willen. De reisverhalen van mijn vrouw voerden haar langs de meeste continenten, terwijl ik naar China en Thailand reisde om zijde te kopen. En als ik terugkwam, was ik thuis.

We kochten een appartement met uitzicht op het loodkleurige grachtenwater en rijen smalle zeventiende-eeuwse huizen met hoge ramen en fraai versierde gevels. We keken uit op een toren waar vrouwen en dochters in een ver verleden huilend

hun uitvarende mannen uitzwaaiden. We hadden mazzel. Maar het allergelukkigst was ik op de plek waar ik werkte, dronk en bokste. Dáár voelde ik me het meest thuis in mijn nieuwe land. Dat kwam doordat ze me er in hun midden opnamen, zonder vragen te stellen.

Mijn winkel gaf me mijn geborgenheid, zijn bekoorlijkheid mijn trots. De gemeenschap van winkeleigenaars waardoor ik werd omringd gaf me de kracht van hun gilde en hun vriendschap, al kwam er een moment waarop ik weer verder moest.

Ik dronk in de erotische gloed van rode lampen. Café de Zeevaart, waar de coterie van de seksindustrie bij elkaar kwam en zich thuis voelde: pooiers, eigenaars van seksshops, uitsmijters, prostituees: de robuuste, onverzettelijke geboren Amsterdammers... gezelschapsdieren, gevat, belachelijk gul; de barmannen en -vrouwen wisten hoe ik heette en hadden al een biertje voor me klaarstaan voor ik mijn jas kon uittrekken. Terwijl ik nog worstelde met de taal, met de nuances van de cultuur, gaven zij me het gevoel dat ik er helemaal bij hoorde.

Ik bokste in sportschool Kops aan de Amstel, omdat ik een bokser was; ik had in Australië als jonge man tweeëntwintig partijen gebokst, waarvan acht als prof. Het kriebelde nog steeds, ik kon er niet wegblijven. Het ging er op de sportschool hard maar moederlijk aan toe, het is een plek waar wederzijds respect wordt geëist. De eigenaren zijn als familie. De matriarch zou je eigen moeder kunnen zijn, zoals ze zich opwindt over een kneuzing, een straaltje bloed; de patriarch zou worstelen op de Olympische Spelen van München, maar de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie sloeg weer eens aan het moorden en bracht het grootste deel van het Israëliëse worstelteam om het leven. De Nederlanders trokken zich terug, uit respect. Je moet niet spotten met de zoon van de vader. Worstelaars, kickboksers, freefighters en boksers lieten in gelijke mate hun zweet vloeien, een soort Volkenbond omdat vechters geen grenzen kennen...

alleen is de voertaal Nederlands. Zodra je er binnen komt lopen, hoor je er thuis.

Ik had tevreden moeten zijn – en dat was ik ook; ik woonde in een stad waar je trots op was: onconventioneel, excentriek – een bekoorlijke combinatie van water en oude steen. Een stad waar je je kon vermaken en die ik in de armen had gesloten. Ik had er vrienden. Maar reizen zat me in het bloed, en ik moest weer verder. Ik verkocht mijn winkel om commercieel te gaan vissen in Nicaragua, raakte daar verzeild in de plaatselijke bokswereld, en toen vertrokken we naar Estland. Daar begon ik met schrijven.

‘Je vertelt altijd verhalen,’ zei mijn vrouw tegen me. ‘Schrijf ze op.’

‘Ik kan niet spellen,’ antwoordde ik.

Toen ik na ons Baltische uitstapje weer terugkwam in Amsterdam, ging ik achter een bureau zitten en begon ik mezelf als schrijver te zien. Mijn spelling ging erop vooruit. Ik was een tevreden man. Dat blijft nooit lang zo.

Ouder worden is het probleem. Daar word je nostalgisch van. Naarmate ik ouder werd, begon ik te verlangen naar het licht en de ruimte van mijn geboorteland, een koud biertje in het gezelschap van jeugd vrienden, een gesprek waarbij je aanvoelde wat de anderen bedoelden... dat kon je afleiden aan de manier waarop ze met hun hoofd draaiden, een schouder omhoog deden. Ik begon regelmatig terug te gaan.

Jongens werden mannen in de Australische rondreizende bokstenten, mannen konden hun mannelijkheid opnieuw bewijzen. Ik had mezelf ervan overtuigd dat het een verhaal was dat verteld moest worden. We reisden door het ruige binnenland van Australië, waar we onze tent opzetten en onze banieren lieten wapperen in kleine, afgelegen plaatsjes en waar de trommel de plaatselijke bevolking naar gehandschoende opwin-

ding en knokpartijen lokte; en we lieten geronnen bloed en gedenkwaardige daden achter.

De meesten van onze bokkers waren Aboriginals: mannen die gedijden op de beweging, die het ritme van het kampleven begrepen, die genoten van het bloedvergieten. Er ontstond een intimiteit tussen ons die nooit afnam door afstand. Elke keer wanneer ik in Australië was, zocht ik ze op, ik had ze nodig, omdat ik merkwaardig genoeg vervreemd leek te zijn van mijn eigen mensen, die gewend waren aan hun eigen ritme en vastgeroest waren in routine. Opeens hunkerde ik naar de onvoorspelbaarheid van mijn Aboriginalvrienden, hun spontaniteit en hartelijkheid. Maar sommigen van hen kon ik niet meer vinden. ‘Die is ervandoor,’ kreeg ik altijd te horen.

Het internet, die wondertelefoons die in je achterzak pasten, brachten ons allemaal weer bij elkaar.

Twaalf jaar na de publicatie van *Prijsvchten* keerde ik terug om hun verhaal op te tekenen. We zaten onder een paarsblauwe jacaranda, een grote groep mensen die zich had verspreid als wrakhout en zo luidruchtig was als *banshees*, in elkaar gedoken tegen de verzengend hete zon en zich vastklampend aan hun koude flesjes Toohey-bier, alsof ze onherroepelijk zouden uitdrogen of erger als ze dat kwijtraakten. Alles is goed, dacht ik, ik voelde me volkomen veilig en was dolgelukkig.

‘De volgende keer dat je komt, gaan we een nacht bij de rivier kamperen. Zoals de Aboriginals dat doen.’ Ik knikte.

Mijn sterkste herinnering aan de tijd dat ik als jongen opgroeide in de mijnstreek van New South Wales, is aan mijnwerkers die vanaf het werk langzaam naar huis reden, met z'n vieren naast elkaar, zwart van de steenkool en met etensblikjes aan hun fietsstuur. Ze rookten gretig. Deze mannen symboliseerden de eensgezindheid, eerlijkheid en betrouwbaarheid die mijn gemeenschap zo sterk maakten. Het was gevaarlijk werk en je moest kunnen rekenen op je maat, want als hij niet betrouwbaar was, kon dat je dood betekenen.

Aboriginals waren nergens te bekennen, die waren al uitgeroeid, op een uiterst subtiele en vaak verraderlijke manier. Maar als ze er nog wel waren geweest, zouden ze niet zijn toegelaten in de mijnen.

‘Niet vanwege hun kleur, maat, maar vanwege hun karakter.’

Ik ontmoette voor het eerst een Aboriginal toen ik op een avond naar een bokstraining ging in de Police Boys Club in Cessnock, een robuust instituut met een bokspring, een rugbyveld, gymmatten, paarden en andere toestellen die de gezondheid van de plaatselijke jeugd bevorderden. Er werd geschreeuwd van inspanning en vervoering, aan de muren hingen trofeeën en buiten lagen de rozenbedden er onberispelijk bij. Het werd gerund door politiemensen die als doel hadden potentiële uit de kluiten gewassen jonge lastpakken bezig te houden en hun karakter te vormen.

De Aboriginal was slank en zo zwart als verbrande toast. Hij had grote bruine ogen die vochtig waren als dauw, een krullenbol en een brede glimlach die zelden van zijn gezicht verdween. Hij sloeg hard en kon vechten als een kat in het nauw. Iedereen wilde zijn maatje zijn. Toen hij uit begon te gaan met een meisje uit de buurt veroorzaakte dat enige ophef, maar alleen omdat we allemaal hetzelfde meisje wilden. Hij was anders, exotisch, maar al snel was hij niet meer dan een kennis die je verderop in de straat zag en die je toeknikte of waar je een paar nietszeggende woorden mee wisselde. Een vriend als je geluk had. Hij bleef niet lang.

‘Dat doen ze nooit,’ zeiden degenen die het weten konden tegen me.

Maar ik had al eerder Aboriginals gezien, net als iedereen uit onze gemeenschap, namelijk elke keer wanneer de landshow naar Cessnock kwam. Ze stonden op het podium voor de bokstent, sloegen op de trommel, luidden de bel, gekleed in hun badjas en met laarzen aan, hun armen over elkaar geslagen, klaar om het voor een geldprijs op te nemen tegen de jongens en mannen uit het dorp. De tent was hun theater, en zij waren de onbetwiste sterren. Iedereen erkende en respecteerde dat. Maar soms speelde blinde onverdraagzaamheid een kleine rol.

Ik denk dat je het zou kunnen wijten aan loyaliteit. De maat van de jongen uit Cessnock kreeg een pak slaag in de ring. Hij lag bloedend en uitgeput op het canvas toen de jongen zijn Aboriginaltegenstander iets toevoegde wat klonk als zwarte bastaardhond.

Een (voor een bokser) oude blanke zwaargewicht vergezelde zijn Aboriginalteamgenoot naar de afgesproken plek om het geschil te beslechten, en te midden van het stof, het kabaal en de vrolijkheid van de kermisattracties, in de schaduw van het imposante reuzenrad, deden de twee jongens hun bovenkleding uit en maakten zich klaar. Voordat het gevecht begon, waar-

schuwde de zwaargewicht de vrienden van de jongen dat ze niet tussenbeide mochten komen, maar dat was niet nodig. De jongen uit Cessnock had ruige vrienden, maar in die tijd huldigden de mensen op een enkele uitzondering na het principe van fair play. Ze zouden nooit hebben overwogen hun maat op zo'n manier te helpen dat die op een oneerlijke manier in het voordeel zou zijn. De jonge Aboriginal beukte op de jongen uit Cessnock in tot die op vers geslacht vlees leek, maar die gaf pas op toen hij niet langer op zijn benen kon staan.

De gevangenis opende haar deuren. In die tijd was het een minimaal beveiligde strafinstelling waar gevangenen zaten die je mee naar huis kon nemen om kennis te maken met je moeder. Mijn stiefvader, een buschauffeur die vaak gedetineerden naar onderwijs- en sportactiviteiten moest brengen, deed dat ook echt; de gevangene was een witteboordencrimineel, een charmante man met een vlotte babbel die kort na zijn vrijlating iets belangrijks ging doen voor de regering van West-Australië. Er zaten buitenproportioneel veel Aboriginals in de gevangenis van Cessnock.

Twaalf jaar geleden reisde ik met een boksgezelschap door Queensland. Ik werkte als chauffeur, klusjesman en scheidsrechter en bokste een paar partijen. Een van onze bokkers was een wat oudere, pezige Aboriginal met een voorliefde voor Marlboro-sigaretten met sterke weed, die in de volksmond *yanni* heette. Hij noemde zichzelf Leroy Brown. Leroy vertelde me een verhaal; we waren in een kroeg in Gladstone, en die ochtend waaide er een ziltige zeewind door de open deuren. Hij had er even voor nodig. Je kon zien dat hij trots was, maar alleen omdat er niemand was omgekomen.